

*Козинець Олена Володимирівна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Борова В.Є.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

РОЗВИТОК МОВЛЕННЕВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МНЕМОТЕХНІКИ

Сучасна система освіти наразі проходить процес перебудови, яка відбувається під впливом розвитку соціальних та культурних сфер суспільства, підвищується роль комунікації, яка забезпечує безперервну взаємодію людей у соціумі. Мовленнєва активність дітей дошкільного віку, як одна з глобальних проблем, вивчалась у вітчизняній лінгводидактиці у таких аспектах: дошкільна лінгводидактика, культура мовлення, мовленнєва діяльність тощо. Зв'язність висловлювань у процесі розвитку мовлення удосконалюється на основі активного й творчого аналізу дітьми свого мовленнєвого досвіду та диференційованого відбору мовних засобів. Тому проблема розвитку мовленнєвої активності дошкільників є актуальною і потребує подальшого дослідження.

Розвиток мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку відображені у таких наукових працях А. М. Богуш, Л. І. Божович, І. М. Брушневська, А. М. Гончаренко, М. Зиганов, А. І. Клименко, Н. І. Луцан, Т. О. Піроженко.

Мова як могутня зброя мислення відіграє вагомую роль у інтелектуальному розвитку дошкільника. Мовленнєве зростання дитини-дошкільника в період навчання грамоти аналізуємо з позиції її інтелектуального розвитку. Сучасна дитина, щоб говорити самій і розуміти інших людей, оволодіває мовленням як системою, яка забезпечує за аналогією сприймання та наслідування мовлення оточуючих – породження мовлення власного. Дитина здебільшого сприймає смисл сказаного і не загострює уваги на засобах, які вона добирає (слова, словосполучення, речення) для вираження та вербалізації власного висловлювання. Дошкільники практично

володіють мовою, керуючись її правилами інтуїтивно. Іноді діти помічають мовні помилки своїх ровесників та власні, здійснюючи при цьому свідомий контроль над висловлюванням [7, с. 174].

У педагогіці активність дошкільника розглядається як особистісна характеристика, яка визначається внутрішніми психічними особливостями дітей і виражається в суб'єктивному ставленні до навколишньої дійсності. Виявлятися вона може в поєднанні потреб, інтересів з наполегливістю та самостійністю та індивідуальними рисами особистості.

Активність дітей – дидактичний принцип, який вимагає від педагога такої організації процесу пізнання, яка сприяє вихованню в них ініціативності, самостійності, засвоєнню знання, виробленню та автоматизації умінь та навичок, розвиток усіх пізнавальних процесів [4, с. 123].

Мовленнєва активність базується на особистісній активності і формується у процесі мовленнєвої діяльності, суттєво впливаючи на якість комунікативної діяльності у процесі спілкування.

Поява активного мовлення залежить від вчасного переходу дитини на новий рівень співпраці з дорослим. Тут найчастіше використовують педагогічне стимулювання пріоритетів дитини у спілкуванні з дорослим, у створенні умов для активізації мовленнєвого розвитку. Сучасні методики, яким надають перевагу в педагогічній практиці, спрямовані на розвиток мовлення на спеціальних мовленнєвих заняттях. А за таких умов недостатньо реалізується комплексний підхід до вирішення мовленнєвих завдань протягом всього часу перебування дитини в закладі дошкільної освіти. Адже активно дитина спілкується під час ігрової діяльності, вирішенні життєвих ситуацій. Тому варто стимулювати мовлення не тільки на спеціалізованих заняттях, а й під час бесід, спостережень, ігор та інших організаційних моментів [2, с. 241].

Мовленнєва активність є безпосередньою складовою мовленнєвої діяльності, а вона у свою чергу описана в освітній лінії «Мовлення дитини» тому доречно буде звернутися до Базового компоненту дошкільної освіти. За БКДО вирізняють такі види мовленнєвої компетенції: звукова культура мовлення, словникова робота, граматична правильність мовлення, зв'язне мовлення,

діалогічне та монологічне мовлення. В ході яких формуються фонематична, лексична, граматична, діалогічна, монологічна, мовленнєва, комунікативна компетенції [1, с. 7].

Неоднозначним погляд на те, чи є синонімами поняття «мовленнєва активність» і «активне мовлення». Деякі дослідники вважають їх синонімами, однак більшість схильна до того, що активне мовлення є безпосередньою частиною мовленнєвої активності. Поняття «мовленнєва активність» також широко використовується у дослідженнях, які присвячені розвитку мовлення дітей дошкільного віку (М. Елагіна, В. Ветрова, І. Дайлідена, І. Кононова, Л. Павлова, К. Печора, М. Попова та ін.). Однак автори, не даючи чіткого визначення, а розглядають тільки її основні частини. Науковець В. Лозова систематизувала наявні знання та вбачала мовленнєву активність, як відносно усталену властивість особистості, яка може проявлятися у можливості сприймати та усвідомлювати мову людей, у відносно самостійному та урізноманітненому мовленні безпосередньо з партнером [5, с. 18].

Одним із важливих принципів сучасної дошкільної освіти є оптимізація навчання через застосування новітніх технологій і, зокрема, мнемотехніки як одного з найефективніших методів засвоєння інформації. Мнемотехніка належить до здоров'язбережувальної технології, яка забезпечує оптимізацію розумової діяльності в умовах її використання в роботі з дітьми дошкільного віку.

Науковець І. Брушевська визначає мнемотехніку, як: «процес засвоєння нової інформації за допомогою спеціальних методів і прийомів. Це нова освітня технологія, що допомагає легко здобувати знання в будь-якому віці. Використовуючи природні механізми пам'яті, вона дозволяє контролювати процес запам'ятовування, збереження та пригадування інформації» [3, с. 36].

Мнемотехніка, як сукупність правил і прийомів полегшує процес запам'ятовування інформації. Велике місце займає використання мнемотехніки в дошкільному віці. Часто в закладах дошкільної освіти використовуються алгоритми процесів умивання, одягання та ін.

Оскільки саме у дошкільному віці переважає зорово-образна пам'ять, використання мнемотехнічних прийомів дозволяє розвинути асоціативне мислення, увагу та увагу, сприяє розвитку зв'язного мовлення вихованців. Оволодіти мнемотехнікою означає навчитися легко накопичувати великий обсяг корисної інформації для її відтворення у майбутньому, вміння «тренувати» увагу та мислення.

Г. Забурмеха рекомендує у роботі з дошкільниками іти від простого до складного за схемою: мнемо квадрат – мнемодоріжка, мнемотаблиця.

Мнемо-квадрат – окреме схематичне зображення, яке несе певну інформацію. Спочатку, наприклад, вихователь називає слово та демонструє його символічне позначення. Вихованці поступово самі вчать «зашифровувати» слово, самостійно малюють піктограми.

Мнемо-доріжка – таблиця з клітинками, які розташовані лінійно. Використовується на початкових етапах роботи для складання алгоритму дій, оповідання, переказу казки та ін.

Мнемо-таблиця – схема, в якій «зашифрована» певна інформація, послідовні дії, причини і наслідки [6, с. 99].

Отже, мовленнєва активність є складовою частиною мовленнєвої діяльності, яка у свою чергу формує мовленнєву компетенцію. Саме мовленнєва активність залежить від пізнавальних можливостей та інтересів дитини, вміння зосередитися на поставленому завданні, вмінні ставити запитання, активно використовувати в мовленні набуті знання. Використання мнемотехнічних прийомів позитивно впливають на якість та ефективність розвитку мовленнєвої активності дітей старшого дошкільного віку. Завдяки методам і прийомам мнемотехніки відбувається розвиток довготривалої пам'яті, розвивається увага, обсяг пам'яті, процес обробки інформації виходить на рефлексорний рівень, формується особиста мотивація.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. Мовленнєвий портрет п'ятирічної дитини *Дошкільне виховання*, 2013. №7. С. 6-10.
2. Богуш А. М. Методика навчання української мови в дошкільних закладах. Київ: Вища шк., 1993. 324 с.

3. Брушневська І. М. Корекційно-педагогічні проекти в роботі з дітьми з особливими потребами. *Логопед.* 2015. № 8. С. 34–40.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
5. Лозова У. І. Поняття «активність особистості» як категорія педагогіки. Київ: Рад. школа. 1982. № 2. С. 17-32.
6. Піроженко Т. О. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». Тернопіль: Мандрівець, 2017. 104 с.
7. Хома Т. В. Поняття «мови», «мовлення» та «культури мовлення» у науково-лінгвістичній літературі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Педагогіка, соціальна робота.* 2011. Вип. 20. С. 173-175.

*Корнійчук Інна Миколаївна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Мельничук Л.Б.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ЕЙДЕТИКА ЯК ІННОВАЦІЙНА ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Трансформація державної політики у сфері дошкільної освіти передбачає запровадження принципово нових підходів до освітнього процесу – нестандартних, інноваційних, спрямованих на розвиток креативності та образно-асоціативної пам'яті, логічного та творчого мислення дітей дошкільного віку.

У цьому зв'язку проблема впровадження інноваційних технологій в освітній процес ЗДО набуває особливої актуальності.

У період дошкільного дитинства діти сприймають усе за допомогою зображень, тобто наочно, а тому навчання дітей, що базується на логічному мисленні та механічній пам'яті, не завжди дає результат. АІДЕТТУ допоможе нам вирішити цю проблему.